

Előadó: Beck Szilvia
Ügyiratszám: 11/2026

Az 1991. évi XX. törvény 109. §. (1., 2.) bekezdése alapján készült

S Z A K V É L E M É N Y

**Miklya Gábor és Seres János szobrászművészek által készített két
1956-os forradalom és szabadságharc című emlékműről**

A szakvélemény Sósút Község Önkormányzata felkérésére és költségvállalásával készült.

Sósút község 2025. 11.20-án országos, nyílt pályázatot írt ki egészalakos, figurális emlékmű tervezésére és kivitelezésére az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulója alkalmából. A felhívásra hat pályamű érkezett, melyek közül egy, az önkormányzat által felkért bíráló bizottság Miklya Gábor és Seres János szobortervét választotta ki. Az ezt követő második forduló alkalmával a két szobrászművészt is meghívták, lehetőséget adva ezzel, hogy személyesen mondhassák el gondolataikat, koncepciójukat. A bizottság ez alkalommal a nonfiguratív modellt választotta, de a képviselő-testület még nem hozott döntést. Az emlékmű tervezett helyszíne a község központjában található Szent Flórián tér, ahol a szoborállítással egyidejűleg a teljes park is megújul. Az alkotást itt egy kisebb dombra tervezik helyezni, emiatt többnézetű, körbejárható emlékművet szeretnének.

Az Alkotóművészeti Koordinációs Iroda által összehívott szakértői bizottság 2026. június 22-én megtekintette és véleményezte az 1:10 méretarányú modelleket Sósút Község Önkormányzatának épületében megtartott ülésen (2038 Sósút, Szabadság tér 1.).

Seres János alkotásának jelszerű formaképzése erőteljes és izgalmas, a megalitikus kultúrákból ismert menhirek vagy az ókori sztélék világát idézi. Kritikaként említhető, hogy ezek az alkotások leggyakrabban szakralitást hordoznak, mely egy '56-os emlékmű esetében nem szerencsés kapcsolódás, mert más képzetűsítést kelt. Egy harmonikus, kiegyensúlyozott, letisztult kompozíciót látunk, három egymásra helyezett kör alakú felvezetéssel. A szobor és a kör felület között elhelyezett hatszög alakú alacsony plintosz nem indokolt, nem következik az alsó elemből, nem szervesül vele, elhagyható. Szép gondolat,

hogyan az oszlop éleiben látható négy negyed negatív emberi sziluett -melyek a munkásság, parasztság, értelmiség és diákok csoportjait szimbolizálják, akik összefogása döntötte le a zsarnok rendszert- végül egy alakká áll össze. Így megvalósul a csoportdinamika, mely azonban nem kizárólag az '56-os forradalomra igaz. A negatív rész-alakok elrendezése két egymással szembeni él felől nézve szimmetrikus, szerencsés lenne az alakok elhelyezésébe nagyobb dinamikát vinni és különböző magasságokba faragni őket. Az első kilépő lehetne a teljes figura szintjén, majd a többi mindig egyre magasabban. Jelenlegi harmonikus elrendezésükkel inkább olyan hatást keltenek, mintha azt mutatnák be, hogyan kapcsolódunk a múltunkhoz, az előző generációkhoz. Ezáltal hangulata romantikus, múltidéző lesz, hiányzik belőle az 1956-ot megidéző drámai, történelmi súly. Az oszlopot meg is lehetne dönteni, hogy feszültség keletkezzen, ez esetben már statikus bevonása szükséges. A négy társadalmi csoportnak áldozatai is voltak, ezért legalább az egyik negyed alak lehetne törött vagy fekvő, de tartalmazhatna bármilyen szimbólumot, mely egyértelműsítene az 1956-os szabadságharc genezisé, dinamikáját. Egyáltalán nem használja azokat az összetéveszthetetlen ikonográfiai jelképeket, melyek az elmúlt évtizedekben ikonikussá váltak az '56-os emlékműveken. A szobor előnye a körbejárhatóság és többnézetűség.

Miklya Gábor munkája szintén a megalitikus építmények világát és az ókori ciklopfalképzés technikáját idézi. Az alkotás utcai barikádot idéz meg, elemei a különböző társadalmi rétegek egymásrataltságát, összefogását fejezi ki, ami által a régi rendszer szétesik és egy új világ van születőben, mindemellett a drámaiság erőteljesebben megjelenhetne a plasztikán. A kövek elrendezésének ötlete izgalmas, de kissé statikus. A téglalap alakú, zárt körvonallú, geometrikus elrendezés frontálissá, egynézetűvé teszi a szobrot, a zsűri javasolja ennek továbbgondolását. A kövek horizontális irányú, ill. kicsit előre-hátra vagy megbillentett mozgatása, akár félkörbe rendezése jobban kifejezné az 1956-os forradalom dinamikáját. Átjárás azonban nem javasolt az alsó kövek között, így biztosítható a barikád tetején lévő lyukas zászló ereje, mely megtöri a tömbök nehézségét és az eljövendő fény érkezését is szimbolizálja. Ezáltal a mű mondanivalója is erősebbé válik. A modellen a zászló viszonylag vékony, lapidáris kőből készült, csak a főnézet felé kidolgozott. A kövek átmozgatása mellett a zászló másik oldalát is érdemes lenne hullámozóan kifaragni, ezáltal is többnézetűséget biztosítva a szobornak. A zászló melletti rács börtönre utaló jellege jobban beazonosítható lehetne vízszintes összekötő elemek beiktatásával. A plasztika hátoldalán megjelenített 1956-os Kossuth címer lehetne spontán, korhű hatású, kevésbé megszerkesztett, így jobban erősítené az életközelséget és az indulati töltetet. A munka arányai jók, a kövek faktúrája tisztaságot, méltóságot sugall. Akár kizárólag süttői mészkőből is elképzelhető, de mindenképp a világos összhatás javasolt. A tardosi vörösmárvány használata talapzatként nem szerencsés, hamar kifakul, ez esetben is a süttői kő adná a legszebb összhatást. Az alkotás előtt elhelyezett ferde síkú, lépcső motívumot tartalmazó geometrikus elem sokat kitakar a plasztika főnézetéből. Nehezen is értelmezhető, ezért inkább a szoborba kéne beépíteni vagy más elhelyezést kitalálni, de akár el is hagyható. Összességében a mű egy már meglévő ikonográfiai hagyományba csatlakozik, mely az '56-os emlékműveket meghatározza, szimbólumainak jelentése, üzenete alapján könnyen és egyértelműen beazonosítható. Az emlékmű kör alakú talapzatra helyezése javasolt. Az emlékmű beton alapjának 100 cm-es tervezett szélességét, az állékonyság és stabilitás miatt javasoljuk legalább 140 cm-re növelni. Finom, érzékeny jelleget adna még az összhatáshoz, ha köré októberben virágzó növényeket ültetnének, melyek hozzájárulnának az évenkénti megemlékezések ünnepi hangulatához.

Az Alkotóművészeti Koordinációs Iroda – a szakértői vélemények alapján – Miklya Gábor 1:10-es léptékű modelljét, a bírálaton elhangzott észrevételek megfontolásával elfogadásra és kivitelezésre javasolja.

Szakértők voltak: Majoros Áron szobrászművész, Monori Sebestyén szobrászművész, az Alkotóművészeti Koordinációs Iroda részéről Schneller János irodavezető, művészettörténész és Beck Szilviakulturális menedzser, művészettörténész.

Az Alkotóművészeti Koordinációs Iroda a szakvéleményért a szerződés szerinti bírálati díjat számolja fel.

A szakvéleményt készítette: Beck Szilvia kulturális menedzser

Budapest, 2026. 07. 06.

Alkotóművészeti Koordinációs Iroda
1055 Budapest, Honvéd u. 13-15.
Postai levélcím: 1463 Budapest, Pf.: 1036

Schneller János
alkotóművészeti koordinációs irodavezető

Kapják:

- Mészáros József polgármester, 2038 Sósút, Szabadság tér 1.
- Pátrovits Zsolt, foepitesz@soskut.hu
- Irattár